

«زن و مطالعات خانواده»

سال هفدهم - شماره شصت و دوم، زمستان ۱۴۰۲

ص: ۲۹-۴۶

واکاوی طلاق جنسی در زوجین شهر اصفهان

حدیثه خاکسار^۱

محمدمسعود دیاریان^۲

عذرا اعتمادی^۳

روناک عشقی^۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۴/۱۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۸/۲۹

چکیده

مطالعه حاضر با هدف واکاوی طلاق جنسی در زوجین شهر اصفهان به عنوان یکی از انواع طلاق‌های پنهان به اجرا درآمد. جامعه آماری کلیه زوجین مراجعه کننده به مراکز مشاوره خانواده اصفهان در سال ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ بودند. نمونه‌گیری به روش هدفمند بر روی ۲۰ زوج انجام شد. طرح پژوهش حاضر کیفی و با استفاده از روش داده‌بنیاد بود. داده‌های کیفی با استفاده از روش سه‌سوسازی از متون روان‌شناختی، مصاحبه با متخصصان و مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با زوجینی که به مدت حداقل شش ماه رابطه جنسی نداشتند، گردآوری شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش کدگذاری و تحلیل مضمون استفاده شد. یافته‌های پژوهش در زمینه واکاوی طلاق جنسی زوجین، دربرگیرنده ۷۳ مضمون فرعی بود که در ۷ مضمون اصلی به شرح زیر طبقه‌بندی شدند: عوامل ارتباطی، اطلاعات و دانش جنسی، اثرات روان‌شناختی بیماری‌های جسمانی، عواطف و هیجانات، جایگزین‌های ناکارآمد، محیط خانواده اصلی و جنبه‌های روان-شناختی فرد. نتایج این مطالعه مفهوم طلاق جنسی را از دیدگاه زوجین به خوبی تبیین نموده‌است. نکته قابل توجه منتج از یافته‌های پژوهش این است که پدیده طلاق جنسی زوجین در خلاء شکل نمی‌گیرد بلکه علاوه بر عوامل بین‌فردی و درون‌فردی، بافتار روانی، اجتماعی و فرهنگی نیز بر فرایند و پیامدهای

۱. دانشجوی دکتری مشاوره، گروه مشاوره، دانشکده علوم انسانی، واحد خمینی شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، خمینی شهر، اصفهان، ایران.
Hadiseh.khaksar@iaukhsh.ac.ir

۲. * استادیار گروه مشاوره، دانشکده علوم انسانی، واحد خمینی شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، خمینی شهر، اصفهان، ایران. (نویسنده مسئول)
dayariyan@iaukhsh.ac.ir

۳. دانشیار گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه اصفهان استاد مدعو گروه مشاوره، دانشکده علوم انسانی، واحد خمینی شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، خمینی شهر، اصفهان، ایران.

O.etamadi@edu.ui.ac.ir

۴. مربی گروه مشاوره، دانشکده علوم انسانی، واحد خمینی شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، خمینی شهر، اصفهان، ایران.

آن تأثیر گذارند. همچنین، فقدان صمیمیت عاطفی و جسمانی و عدم آگاهی از مهارت حل تعارض‌های زندگی مشترک نیز می‌توانند از دلایل عمده برای طلاق جنسی باشند، لذا شناسایی ماهیت پدیده طلاق جنسی و عوامل مؤثر در ایجاد آن به عنوان پدیده‌ای آسیب‌زا و پنهان که می‌تواند در طول زمان منجر به طلاق رسمی زوجین از یکدیگر شود، بستری را جهت تدوین مداخلات لازم به منظور جلوگیری و کاهش طلاق در سال‌های آینده فراهم سازد.

واژگان کلیدی: طلاق، طلاق جنسی، واکاوی

مقدمه

در یک ازدواج سالم وجود رابطه جنسی مطلوب به نحوی که بتواند موجب تامین رضایت عاطفی طرفین شود، نقش بسیار مهم و اساسی در موفقیت و پایداری کانون خانواده^۱ دارد (۳). می‌توان گفت رابطه جنسی پدیده‌ای است که باعث می‌شود رابطه، چیزی بیش از یک دوستی افلاطونی باشد. برخی از زوجین در یک الگو یا عادت‌ی قرار می‌گیرند که اجازه می‌دهند قسمت جسمی و جنسی ازدواجشان به کنار گذاشته شود و تنزل یابد، اگرچه در چند سال اول ازدواج یک افت "عادی" وجود دارد، به‌خصوص اگر بچه‌ها به تصویر خانواده ملحق شوند. از دست دادن کامل این جنبه جسمی از ازدواج، غالباً یک مسأله زناشویی را نشان می‌دهد که باید برطرف شود. بدون رابطه جنسی که مشارکت عاشقانه را از یک مشارکت افلاطونی متمایز می‌کند، زوج‌های متاهل می‌توانند کم‌وبیش هم‌اتاقی^۲ شوند. اگر هر دو شریک با این نوع رابطه موافق و خوب باشند، نگرانی ایجاد نمی‌کند اما اغلب یک یا هر دو طرف بخاطر از دست دادن صمیمیت جسمی و رابطه جنسی، ناامید می‌شوند یا صدمه می‌بینند. یک ازدواج بدون رابطه جنسی^۳ به عنوان یک ازدواج با فعالیت جنسی کم و یا هیچ ارتباط جنسی بین زوجین تعریف می‌شود (۸). در واقع می‌توان این‌گونه بیان کرد که زناشویی سعادت‌مندانه نیز اگر چه فقط تا اندازه‌ای مربوط به روابط جنسی است ولی این روابط یکی از مهمترین علل خوشبختی زندگی زناشویی می‌باشد، زیرا اگر رابطه جنسی قانع‌کننده نباشد منجر به احساس محرومیت^۴، ناکامی^۵، تعارض زناشویی و در نتیجه از هم‌پاشیدگی خانواده می‌شود. بنابراین، وجود هرگونه مشکلی در روابط جنسی بر رابطه زوجین تأثیرگذار است (۳۳). علاوه بر این، روابط جنسی نه تنها موجب لذت زوجین می‌شود بلکه روابط بین‌فردی آن‌ها را نیز بهبود می‌بخشد (۱).

1 Family
2 Roommate
3 Sexless marriage
4 Deprivation
5 Failure

با توجه به موارد ذکر شده در خصوص اهمیت روابط جنسی در زندگی زوجین و بقای آن، نکته قابل تأملی وجود دارد که باید به آن توجه ویژه‌ای داشت و آن عبارت است از این که طلاق به دلیل مشکلات جنسی همیشه آشکار نیست و می‌تواند پنهان باشد که به مراتب مخرب‌تر از طلاق آشکار است. در طی طلاق‌های پنهان (از جمله طلاق جنسی^۱، طلاق عاطفی^۲ و طلاق روانی^۳) که صرفاً ظاهر خانواده حفظ می‌شود، در واقع خانواده از درون تهی است و زوجین بنا به اجبار با یکدیگر به زندگی مشترک ادامه می‌دهند. طلاق جنسی، یکی از مهمترین مسائل در حوزه خانواده به شمار می‌رود تا آن‌جا که روان‌شناسان و کارشناسان خانواده معتقدند طلاق جنسی مقدمه‌ای بر طلاق عاطفی است. از میان همه کارکردهای موجود، کارکردهای عاطفی و جنسی مهم‌ترین کارکردهای خانواده محسوب می‌شود که متأسفانه در کشور ما بیشتر به کارکردهای سنتی اشاره شده‌است. به نظر می‌رسد بیشترین علت طلاق‌ها در کشور ما به ناتوانی در برقراری ارتباط درست جنسی برمی‌گردد و در صورتی که طلاق انجام نشود و با تکیه بر باورهای سنتی زندگی ادامه پیدا کند، تبعات منفی روانی و جسمی آن بسیار زیاد است (۲۹).

در این خصوص، برخی از متخصصان ازدواج‌هایی را که به طور متوسط ده سال در یک تخت‌خواب خشک (بدون رابطه جنسی) ادامه داشته‌اند از دواج‌های بدون سکس نامیده‌اند. یک ازدواج بدون سکس، در واقع یک اتحاد زناشویی است که در آن فعالیت جنسی بین دو همسر خیلی کم وجود دارد و یا اصلاً وجود ندارد. تعریف ازدواج بدون رابطه جنسی غالباً گسترده‌است و شامل مواردی می‌شود که صمیمیت جنسی^۴ بین زوجین کمتر از ده بار در سال اتفاق می‌افتد که در این صورت بیست درصد زوجین طبق بررسی ملی سلامت و زندگی اجتماعی امریکا در این گروه قرار می‌گیرند (۸). بنابراین در طلاق جنسی، زوجین به لحاظ جنسی از هم جدا می‌شوند و اگر زوجین از وضعیت جدایی جنسی‌شان راضی باشند، زندگی مشترک در سایر جهات ادامه می‌یابد. طلاق جنسی یک ازدواج بدون سکس است که طبق گفته "سازمان اجتماعی جنسی"^۵ زمانی رخ می‌دهد که زوجها در فعالیت‌های جنسی شرکت نمی‌کنند و یا روابط جنسی حداقلی دارند (۶).

واتسون^۶ (۳۸) طلاق جنسی را به عنوان کمترین مقدار رابطه جنسی تا عدم وجود هرگونه رابطه جنسی بین زوجین برای مدت زمان طولانی (یعنی شش ماه) تعریف می‌کند. هنگامی که هر دو شریک زندگی در رابطه با فعالیت‌های جنسی احساس ناامنی می‌کنند، ممکن است یک ازدواج فقط ادامه پیدا کند. اگر آن‌ها قدردانی^۷، اوقات خوب و محبت غیرجنسی را به اشتراک بگذارند (لبخند، آغوش، کلمات

1 Sexual divorce

2 Emotional divorce

3 Mental divorce

4 Sexual intimacy

5 The Social Organization of Sexuality

6 Watson

7 Appreciation

دوست‌داشتنی، تماس چشمی و غیره) می‌توانند شکاف باقی‌مانده از حداقل رابطه جسمی را پشت سر بگذارند. دریافت هر همسری در ازدواج بدون داشتن رابطه جنسی از اهمیت حیاتی برخوردار است زیرا همسران میزان‌های مختلف علاقه به رابطه جنسی را نشان می‌دهند. پریشانی، نارضایتی و احساس خیانت^۱ یا محرومیت، می‌تواند محبت زوجین را از بین برده و بقای ازدواج آن‌ها را به خطر اندازد (وزارت بهداشت ایالات متحده، ۲۰۱۸)^۲؛ بودجه این پروژه توسط وزارت خدمات بهداشتی ایالات متحده، اداره کودکان و خانواده‌ها، Grant 90-FE-0123 ارائه شده است. هرگونه نظر، یافته و نتیجه‌گیری یا توصیه‌ای که در این مطالب بیان شده است، متعلق به نویسنده(های) است و لزوماً منعکس‌کننده دیدگاه‌های وزارت بهداشت و خدمات انسانی ایالات متحده، اداره کودکان و خانواده‌ها نیست (۱۰).

دکتر راشل بکر وارنر^۳؛ درمانگر رابطه و سکس در برنامه تمایلات جنسی انسان در دانشگاه مینه‌سوتا طلاق جنسی را "هر مشارکتی که صمیمیت جنسی در آن ده بار یا کم‌تر در طول یک سال اتفاق می‌افتد" تعریف می‌کند. با این حال وی همچنین اشاره می‌کند که اشکال این تعریف در ذهنیت افراد در مورد "صمیمیت جنسی" و "فراوانی به هم پیوستن افراد" است (۶). دکتر بکر وارنر معتقد است که: "رابطه بدون سکس به عنوان یک اجتناب آگاهانه یا ناخودآگاه از تماس جسمی مبتنی بر لذت بین زوج تعریف می‌شود." بنابراین اگر زوجی فقط یک رابطه جنسی‌ای دارد که فکر می‌کند کمتر از آن چیزی است که باید باشد و با آن حالش خوب است، دیگر هیچ چیزی برای نگرانی وجود ندارد. اما اگر دفعات رابطه جنسی در رابطه با شریک زندگی نگران‌کننده است، نباید وحشت کرد. از نظر وی، نبود صمیمیت جنسی^۴ زمانی می‌تواند به یک چالش تبدیل شود که یکی از زوجین تحت فشار منفی قرار بگیرد و به چیزی متفاوت تمایل پیدا کند. او همچنین خاطرنشان می‌کند که "مشارکت‌های طولانی مدت هرکدام را به سمت توسعه شخصی جلو می‌برد و بخش معناداری از این توسعه شامل سازگاری همراه با آسیب است از جمله ظهور بستری برای صمیمیت جنسی" (۵). در این رابطه، نتایج پژوهشی با عنوان نقش واسطه‌ای طلاق عاطفی در رابطه بین طلاق جنسی و طلاق روانی در زوجین در آستانه طلاق، نشان داد رابطه بین طلاق عاطفی با طلاق روانی و طلاق جنسی رابطه‌ای معنادار است و رابطه بین طلاق جنسی و طلاق روانی از طریق طلاق روانی شکل می‌گیرد (۱). در پژوهش دیگری مشخص شد که مشکلات جنسی، یکی از عوامل مؤثر بر طلاق و رضایتمندی جنسی نیز یکی از مؤثرترین عوامل برای نادیده گرفتن و حل کردن اختلافات در ابعاد دیگر زندگی و رضایت زناشویی می‌باشد (۲۵). پژوهشی (۴) نشان داد سطح پایین عشق^۵ و رابطه جنسی زمینه‌ساز مشکلات جنسی مانند بی‌میلی جنسی زوجین به یکدیگر و کم شدن دفعات رابطه جنسی نسبت به گذشته می‌گردد که

1 Betrayal

2 US Department of Health

3 Dr. Rachel Becker-Warner

4 sexual intimacy

5 Love

خود مقدمه خیانت و از بین رفتن تعهد و عشق است. در پژوهشی که (۳۷) با عنوان ازدواج بدون سکس در ژاپن^۱ به عنوان مقاومت سیاسی زنان^۲ انجام گرفت، نشان داده شد که تقریباً نیمی از زوج‌های متاهل در ژاپن دارای ازدواج بدون سکس هستند و جامعه این کشور به چنین ازدواجی توجه ویژه‌ای دارد زیرا مشخص شده است که به طور کلی این امر مربوط به ساعات کاری طولانی و نرخ پایین باروری می‌باشد. همچنین، این تحقیق شرایط اجتماعی روابط جنسی و روابط زناشویی در ژاپن را که در آن تمایلات جنسی زنان متاهل به جنس مقابل برای ارضای نیازهای مردان در یک جامعه مردسالار و اندیشه‌محور مشخص می‌شود را در بروز طلاق جنسی زوجین مؤثر می‌داند.

بر این اساس، می‌توان عنوان کرد که مشکلات جنسی یکی از عوامل مهم اختلاف بین زوجین بوده که در اکثر موارد می‌تواند منجر به بروز طلاق زوجین شود. در ایران نیز هرچند به دلیل وضعیت خاص مذهبی، فرهنگی و عرفی، آمارهای دقیقی از میزان شیوع مشکلات جنسی و مسائل ناشی از آن وجود ندارد، اما شاید بتوان گفت وجود مشکلات جنسی و تاثیر آن بر رابطه زناشویی و طلاق آشکار یا پنهان زوجها می‌تواند نگران‌کننده باشد، زیرا ناهم‌خوانی جنسی و وجود مشکلات مربوط به روابط جنسی زوجین در طولانی‌مدت می‌تواند بنیان خانواده را از هم بپاشد و سرنوشت خانواده را به طلاق رسمی زوج از همدیگر بکشاند. یک ازدواج بدون رابطه جنسی می‌تواند زنگ خطری باشد برای اینکه زوجین به سمت داشتن یک زندگی با کیفیت پایین حرکت کنند ولی در عین حال از لحاظ ظاهری، آن‌ها خودشان و زندگی‌شان را شاد و خوب توصیف می‌کنند. لذا می‌توانیم نتیجه بگیریم استحکام روابط زناشویی بدون داشتن روابط جنسی رضایت‌بخش به خطر می‌افتد (۲۷). بنابراین، سلامت اجتماع و فرد اقتضاء می‌کند که نیازهای جنسی در بستر خانواده به نحو درست و سالمی برطرف شوند که از پیامدهای ناگوار آن بتوان پیشگیری کرد. از جهت هدف و اهمیت کاربردی نیز، با توجه به این‌که پژوهش‌های اندکی در مورد مسائل جنسی زوجین صورت گرفته، انتظار می‌رود نتایج این پژوهش که با هدف واکاوی و بررسی عوامل ایجادکننده طلاق جنسی انجام شده، به درمانگران و زوجینی که دچار این پدیده شده‌اند، کمک کرده و همچنین در بستر فرهنگ ایرانی مثمر واقع شود.

روش پژوهش

در این پژوهش به منظور کشف عوامل مؤثر در بروز طلاق جنسی زوجین از روش کیفی استفاده شد. این پژوهش کیفی با روش نظریه داده‌بنیاد (گراند تئوری^۳) انجام گرفت. نظریه داده‌بنیاد یک راهبرد پژوهشی است که پژوهشگر بر اساس دیدگاه‌های شرکت‌کنندگان در پژوهش یا منابع مکتوب،

1 Japan

2 Women's political resistance

3 Grounded theory

یک نظریه کلی و انتزاعی را از یک فرایند استخراج می‌کند. این فرایند، مستلزم استفاده از چندین مرحله گردآوری اطلاعات، پالایش و بررسی میان مقوله‌های اطلاعاتی است (۲۳، ۲۴). بر این اساس، از روش سه‌سویه‌سازی^۱ در راستای اعتباربخشی به داده‌های گردآوری شده بهره گرفته شد زیرا می‌توان با استفاده از فرایند سه‌سویه‌سازی، از دریافت اطلاعات عمیق اطمینان حاصل کرد؛ اطلاعاتی که برگرفته از تجارب زیسته، تخصص کارشناسان و مطالعه عمیق ادبیات پژوهشی است. این روش با تلفیق دو یا چند روش پژوهشی که در یک پژوهش تجربی یکسان به کار می‌روند، اعتبار داده‌ها را افزایش می‌دهد (۱۴). لذا برای واکاوی طلاق جنسی زوجین، با استفاده از کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری گزینشی، داده‌ها تحلیل شد. همچنین، در پژوهش حاضر برای گردآوری داده‌ها از داده‌های به دست آمده از منابع و متون، مصاحبه با مشاوران و مصاحبه‌های عمیق با زوجینی که جدایی جنسی داشتند با استفاده از روش مذکور و مراحل آن استفاده شد؛ ابتدا برای شناخت پدیده مورد مطالعه، بنا شد منابعی که مسائل و مشکلات جنسی زوجین را بررسی کرده‌اند مورد مطالعه قرار گیرند. از منابع خارجی نیز، با هدف گسترش دامنه اطلاعات برای پژوهش با کیفیت‌تر و برای شناخت پدیده مورد مطالعه به صورت بین‌فرهنگی استفاده شد زیرا جدایی جنسی زوجین در فرهنگ‌های مختلف می‌تواند تحت تاثیر برخی مسائل مشترک مانند نوع رابطه با یکدیگر، مهارت‌های ارتباطی و چگونگی حل تعارضات‌شان قرار گیرد. سپس، در بخش متخصصان با روش نمونه‌گیری هدفمند، ده مشاور برگزیده شدند. در این نوع نمونه‌گیری، محقق عمدتاً افرادی را برمی‌گزیند که برای پاسخگویی به نیازهای پژوهش، مناسب باشند. بعد از انتخاب نمونه از میان متخصصین، مصاحبه با هریک از آنها به شکل انفرادی و به صورت حضوری و مجازی انجام شد. این مصاحبه‌ها تا رسیدن به مرحله اشباع داده‌ها ادامه یافت، به عبارتی تا جایی که از مصاحبه‌شوندگان هیچ اطلاعات جدیدی به دست نیامد، مصاحبه‌ها ادامه پیدا کرد. در نهایت، در بخش سوم پژوهش کیفی و جامعه آماری اصلی این پژوهش، زوجینی بودند که از لحاظ جنسی، حداقل طی شش ماه اخیر از یکدیگر جدا شده بودند. در این مرحله، از بین زوجین واجد شرایط مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره خانواده اصفهان، با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و با رعایت حداکثر تنوع (از نظر سن، مدت زمان ازدواج، مراحل مختلف چرخه زندگی خانواده، سطوح شغلی مختلف و میزان تحصیلات) نمونه مورد نظر انتخاب گردید. با توجه به آن که در پژوهش کیفی حجم نمونه از قبل تعیین نمی‌شود و تا اشباع مقوله‌ها نمونه‌گیری ادامه دارد، در این پژوهش ۲۰ مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با زوجین متاهل دارای طلاق جنسی انجام شد. این افراد با نمونه‌گیری هدفمند با استفاده از مصاحبه‌های تشخیصی مناسب در حیطه جنسی انتخاب شدند.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها پس از تبدیل محتوای مصاحبه‌ها به متن نوشتاری در چند مرحله، کدگذاری انجام گرفت. ابتدا عبارت‌های مفهومی از مصاحبه با زوجین استخراج گردید. سپس کدگذاری

اولیه (خرده مقوله) و بعد کدگذاری متمرکز (مقولات عمده) انجام گرفت. در انتها با جمع‌آوری اطلاعات از سه منبع مصاحبه با زوجین، مصاحبه با متخصصان و متون علمی، مشخص شد که می‌توان کد-گذاری‌های محوری (مضمون‌های سازمان‌دهنده) را در هفت دسته کلی تلخیص نمود.

یافته‌ها

یافته‌های به دست آمده از مراحل مذکور به شرح ذیل می‌باشند.

جدول ۱. مضامین استخراج شده از داده‌های کیفی

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه
	ارتباطی (بین فردی)	صحبت در مورد مسائل روزانه، حریم اتاق خواب، عدم مدیریت خشم، تعارضات، عدم خودآگاهی، عدم همدلی، عدم مهارت گوش دادن، فقدان قدردانی، عدم اعتماد و وفاداری (خیانت)، فقدان محبت، عدم راحتی در بیان مقاصد، عدم رازداری، جنگ قدرت، عدم رفتارهای صمیمانه بین زوجین، اختلاف فرهنگی - مذهبی با همسر، تهدید به جدایی، رفتارهای تنبیهی یا منفعل پرخاشگرانه.
	دانش و مهارت جنسی	عدم آموزش و تربیت جنسی در دوران کودکی و نوجوانی، عدم آموزش مسائل دوران بلوغ، عدم دریافت پیام‌های مثبت قبل از ازدواج، معاشقه نامناسب و ناکافی با همسر، عدم دانش و مهارت جنسی کافی، پیش‌آگهی نامناسب در مورد رابطه جنسی با همسر، عدم اطلاع از اولویت‌ها در رابطه جنسی.
طلاق جنسی	اثرات روان‌شناختی بیماری‌های جسمانی (بیولوژی فرد)	تأثیر درد یا عفونت واژن بر رابطه جنسی، تأثیر آسیب‌های جسمی یا پوستی که در گذشته ایجاد شده (مانند سوختگی، لک و...)، عدم رسیدن به ارگاسم، بیماری‌های مزمن جسمانی (مانند سرطان، دیابت و...)، نداشتن استراحت کافی یا تفریح بواسطه خستگی جسمانی، عدم مدیریت در مراقبت از خود (نداشتن رژیم مناسب و...)، سابقه بیماری قلبی یا حمله قلبی، عوارض جانبی داروها، بارداری.
زوجین	عواطف و هیجانات	اضطراب (شغلی، خانوادگی، سکس و...)، احساسات بازداری، دستپاچگی یا گناه در مورد سکس، خاطرات بد جنسی، تجربه تجاوز و سوء استفاده جنسی، قهر کردن، بی‌تفاوتی، احساس خجالت، عدم احساس راحتی با هویت جنسی، افسردگی، وسواس، عدم احساس جذابیت، مشکل در تمایلات جنسی، عدم وجود فانتزی‌های جنسی، عدم شور و هیجان جنسی.
	جایگزین‌های ناکارآمد (فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و محیطی)	فیلم‌های پورن، خودارضایی، تأکید صرف بر عشقبازی، انجام ورزش سنگین، اولویت دادن به مسائل کاری و شغل، سنگینی نقش (مسئولیت‌پذیری افراطی)، ورشکستگی و مشکلات مالی، تعصبات مذهبی، باورهای فرهنگی اجتماعی نادرست، مصرف مشروبات الکلی و دخانیات.

عدم گفتگو در مورد مسائل جنسی در خانواده، بازخوردهای نامناسب والدین در مورد مسائل جنسی، عدم بروز احساسات و عواطف در والدین، دوری والدین از هم و نداشتن رابطه، فضای خانوادگی نامناسب از نظر کیفیت روابط، وجود خشونت، جرم، اعتیاد، داغدیدگی و محرومیت، نقش فرد در خانواده مبداء (مثل فرزند ولی‌گونه).	محیط خانواده اصلی
ترس از دست دادن کنترل در رابطه، داشتن تصویر بدنی منفی، برداشت و ذهنیت اشتباه فرد از رابطه جنسی (باورهای ناکارآمد جنسی)، تحقیر جنسی درونی، پیروی از دیدگاه‌های محدودکننده در مورد رابطه جنسی (دوستان و اطرافیان)، تحریف در ادراک خود از رابطه، خودسرزنشگری جنسی، عزت نفس و اعتماد به نفس جنسی پایین، دلبستگی ناپایمن اجتنابی.	جنبه‌های روان‌شناختی فرد (درون فردی)

همان‌گونه که در جدول فوق مشاهده می‌شود، در تجزیه و تحلیل مصاحبه انجام شده با زوجینی که دارای طلاق جنسی بودند، ۷ مضمون سازمان دهنده و ۷۳ مضمون پایه به دست آمده است.

بحث و نتایج

پژوهش حاضر با هدف واکاوی طلاق جنسی در زوجین شهر اصفهان انجام شد. با توجه به بکارگیری روش سه‌سویه‌سازی در این تحقیق، یافته‌ها نشان داد که هفت مضمون سازمان دهنده در بروز طلاق جنسی اثرگذار هستند که عبارتند از: عوامل ارتباطی، اطلاعات و دانش جنسی^۱، اثرات روان‌شناختی بیماری‌های جسمانی، عواطف و هیجانات، جایگزین‌های ناکارآمد^۲، محیط خانواده اصلی و جنبه‌های روان‌شناختی فرد. هر کدام از این مولفه‌ها، خود دربرگیرنده مفاهیم متعددی بودند که با توجه به آن‌ها می‌توان آگاهی و شناخت جامعی برای ارتقاء روابط جنسی زوجین فراهم آورد.

در بعد عوامل ارتباطی و بین فردی، نتایج به دست آمده نشان داد که عدم وجود مهارت‌های ارتباطی و بین فردی در زوجین، یکی از عوامل عمده بروز اختلال در روابط آن‌ها به ویژه در روابط جنسی‌شان است تا جایی که می‌تواند باعث جدایی جنسی زوجین از یکدیگر شود. آن‌چه در روابط زوجین مشاهده می‌شود نشان‌دهنده این است که زوج‌ها در جوامع امروزی برای برقراری و حفظ ارتباط صمیمی و درک احساسات از جانب همسرشان با مشکلات فراوان و متعددی مواجه‌اند، بدیهی است که این کمبودهای موجود در کفایت‌های عاطفی و هیجانی دو همسر در کنار عوامل متعدد دیگر از قبیل عوامل اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و ... اثرات نامطلوبی بر زندگی اجتماعی آن‌ها نیز می‌گذارد و به‌طور منطقی هر چه مشکلات ارتباطی زوجین بیشتر باشد، احتمال ناسازگاری و جدایی آن‌ها در همه‌ی ابعاد زندگی مشترک بویژه در حوزه روابط جنسی نیز افزایش می‌یابد. از این‌رو زوج‌ها باید راه‌های جدید و درستی را برای برقراری ارتباط با یکدیگر فراگیرند تا بتوانند فرضیه‌های اساسی پیونددهنده خود و همسرشان را تغییر دهند. زمانی که

1 Sexual knowledge

2 Inefficient alternatives

زوج‌ها در این امر شکست می‌خورند، صمیمیت و تعهد^۱ متقابل گسسته و از بین می‌رود. نتایج این پژوهش با تحقیقی (۲۱) که نشان داد بین الگوی ارتباطی سازنده متقابل و میزان رضایت جنسی زوجین رابطه مثبت و معناداری وجود دارد، همسو می‌باشد. همچنین، در پژوهشی نشان داده شد که رضایت فردی زوجین در رابطه جنسی و حتی در ابعاد دیگر زندگی، متاثر از مهارت‌های آن‌ها در برقراری ارتباط بوده و این خود در تعارضات زناشویی و شکست زوجین در ازدواج‌شان نقش ویژه‌ای دارد (۱۶).

در بعد اطلاعات و دانش جنسی، یکی از موانع روابط سالم زناشویی باورهای غلط فرهنگی و علمی در جامعه ما است. انگاره‌هایی در ذهن برخی از زوج‌ها وجود دارد که مانع شکل‌گیری یک رابطه جنسی خوب و سالم بین آن‌ها می‌شود. برای مثال یکی از این باورهای نادرست این است که زن نباید در رابطه زناشویی پیش‌قدم شود و انجام این کار منافای با عفت و حیا است. در حالی که بین زن و شوهر نباید چنین بازدارنده‌هایی وجود داشته باشد و هر یک از دو طرف باید بتوانند نیازهای خود را به راحتی بیان کنند. باور نادرست دیگر این است که مردانگی یک مرد فقط با عملکرد جنسی^۲ او تعریف می‌شود، در حالی که نمی‌توان هویت مردی را که نقش‌ها و جایگاه‌های متعددی در جامعه و خانواده دارد، فقط به عملکرد جنسی او تقلیل داد. باور نادرست دیگر، لزوم هم‌زمانی ارگاسم یا اوج لذت جنسی زن و مرد است. برخی از زوج‌ها فکر می‌کنند که اگر هم‌زمان به اوج لذت برسند یعنی خیلی به هم علاقه‌مندند و رابطه خیلی خوبی دارند، در حالی که زن و مرد از نظر عاطفی و عملکردی با هم متفاوت‌اند. همچنین، این تمرکز بر زمان‌بندی باعث استرس و تنش می‌شود و از کیفیت رابطه جنسی می‌کاهد. نتایج به دست آمده در راستای تحقیقاتی است که نشان دادند ناآگاهی یا اطلاعات ناکافی جنسی می‌تواند موجب ترس از رابطه جنسی و ایجاد اختلال در این رابطه گردد (۷، ۱۱، ۱۷، ۳۵، ۳۹). پژوهش دیگری (۲۶) نیز نشان داد که بین دانش و نگرش جنسی^۳ و باورهای ارتباطی با میزان طلاق عاطفی در زنان رابطه معنی‌دار منفی برقرار است و باور به مخرب بودن مخالفت، نگرش جنسی، توقع ذهن‌خوانی^۴ و کمال‌گرایی جنسی بیشترین نقش را در پیش‌بینی طلاق عاطفی داشتند.

در بعد بیولوژی فرد، همان‌طور که در برخی موارد مشاهده شد، ناسازگاری و ناکامی در روابط جنسی بین زوجین می‌تواند ناشی از عوامل جسمانی و یا تاثیر داروهای مصرفی باشد. مصرف برخی از داروها می‌تواند فرد را به رابطه جنسی بی‌علاقه کند. داروهایی مانند داروهای ضدافسردگی، فشار خون، آنتی-هیستامین، شیمی‌درمانی، داروهای ضد ویروس ایدز، درمان‌کننده‌های پروستات، معالجات هورمونی و قرص‌های ضدبارداری می‌توانند میل جنسی را کاهش دهند که در این صورت، تعویض دارو و یا تغییر میزان مصرف آن، می‌تواند این مشکل را برطرف کند. برخی بیماری‌های زمینه‌ای مانند دیابت و فشارخون بالا

1 commitment

2 sexual function

3 sexual attitude

4 mind reading

نیز می‌توانند موجب بروز اختلالات عملکرد جنسی، مانند اختلال نعوظ^۱ در مردان و آنورگاسمی^۲ در زنان شوند. همچنین، مصرف برخی داروها، مانند بعضی داروهای کاهش‌دهنده فشار خون و برخی داروهای ضد افسردگی می‌تواند علت بروز اختلالات عملکرد و میل جنسی باشد. مصرف مواد مخدر، مواد محرک و نوشیدنی‌های الکلی نیز در درازمدت می‌تواند باعث آسیب به سلامت جنسی شود. نتایج به دست آمده با یافته‌های برخی پژوهش‌ها که نشان دادند گروهی از داروهای ضد افسردگی مانند فلوکستین، وینلافاکسین و کلومیپرامین به روش غیرمستقیم با تاثیر بر میل جنسی، به تاخیر انداختن زمان ارگاسم یا عدم ارگاسم، قابلیت نعوظ و ظرفیت پرتاب منی، در عملکرد جنسی و کاهش باروری مردان مؤثرند (۳۵، ۲۰ و ۱۲) همسو می‌باشند.

در بعد عواطف و هیجانات، اغلب زمانی دو نفر تصمیم به ازدواج می‌گیرند و رابطه متعهدانه‌ای را آغاز می‌کنند که با یکدیگر احساس نزدیکی دارند. هریک از افراد ممکن است که دیگری را مهربان و دلسوز و یا دارای ویژگی‌های مثبت دیگری توصیف کند و گاهی هم اعتقاد دارند که ارزش‌ها، علایق و هدف‌های مشترک آن‌ها است که آنان را به هم علاقه‌مند کرده‌است. فقدان هیجان مثبت و روابط عاطفی خوب، مشکلات بسیاری را در ابعاد مختلف زندگی زوجین از جمله در بعد جنسی به وجود می‌آورد. به همین دلیل علاوه بر این‌که باید به زوجین کمک شود که در مدیریت حل تعارض‌ها تلاش کرده و تکنیک‌های لازم را یاد بگیرند، در کنار آن باید علت این‌که چرا نتوانستند صمیمیت عاطفی برقرار کنند و یا علل این‌که نتوانسته‌اند آن را حفظ کنند چه بوده و این‌که چه روش‌هایی را برای ایجاد صمیمیت عاطفی به کار برده‌اند، بررسی شود. صمیمیت عاطفی بین زوجین با وقت گذراندن با یکدیگر و انجام فعالیت‌های اثربخش و همکاری برای رسیدن به هدف‌های مشترک، وجود درک و همدلی بین آن‌ها و صحبت در مورد رویاهای مشترک آینده مواردی هستند که در ایجاد آن مؤثر می‌باشند. یافته‌های پژوهش‌های انجام شده (۳۵، ۳۴، ۱۵) نیز بر نقش افکار و هیجان‌های منفی و شناخت‌های ناسازگارانه در ایجاد اختلال‌های کنشی جنسی تاکید نموده‌اند.

در بعد جایگزین‌های ناکارآمد، بررسی نقش عوامل و جایگزین‌های ناکارآمد بر روی آزمودنی‌ها در این پژوهش نشان داد که برای نمونه تعصبات مذهبی همراه با کنترل شدید رشد جنسی^۳ یا برابر دانستن تمایلات جنسی با گناه و ناپاکی از عوامل عمده ایجاد بروز مشکل در رابطه جنسی می‌باشد. بازخوردهای منفی به امور جنسی و پیامد آن کاهش میل جنسی، مانع پیدایش و گسترش صمیمیت جنسی می‌شود و نه تنها به اختلال کنش جنسی دامن می‌زند، بلکه سایر جنبه‌های ارتباط میان فردی را نیز متاثر می‌سازد. از طرف دیگر نیز برخی افراد تلاش می‌کنند با سوء استفاده از برخی مواد (مشروب، نیکوتین، کوکائین، خواب‌آورها و ...)، که به نظرشان می‌تواند عملکردشان را در رابطه جنسی بهتر کند و همچنین آن‌ها را به

1 erectile dysfunction

2 Anorgasmia

3 sexual development

آرامش برساند، این مشکلات را حل کنند، در حالی که غافل از این هستند که این سوءمصرف، مشکلاتشان را بیشتر خواهد کرد. علاوه بر موارد مذکور، نتایج پژوهش نشان داد که افکار و باورهای موجود در یک فرهنگ و اجتماع خاص، راجع به رابطه جنسی می‌تواند تا حد زیادی بر نحوه و نوع برقراری رابطه جنسی با همسر تاثیرگذار باشند و با تحقیقی (۳۰) که نشان دادند عوامل و باورهای نادرست فرهنگی اجتماعی از جمله فرهنگ تحمیل در انتخاب همسر، قدرت‌طلبی و سلطه‌گری در خانواده و فرهنگ اقتصادی نادرست، تفاوت در خرده فرهنگ‌ها و عدم کفویت زوجین در زمینه‌های مختلف، در بروز اختلاف زناشویی و طلاق آن‌ها مؤثر بودند، همسو می‌باشد.

در بعد محیط خانواده اصلی، می‌توان گفت که همواره مشکلات جنسی از دیرباز تا کنون تاثیرات گوناگونی بر زندگی افراد داشته‌است. تجربه کودک از بازخوردهای خانواده‌اش نسبت به جنسیت^۱، رفتار جنسی و روابط شخصی تحول روانی جنسی او را عمیقاً متاثر می‌سازد. در خانواده‌ای که رابطه جنسی یک راز مگو است، کودک ممکن است آن را پلید و شرم‌آور بداند، بازخوردهای اجتنابی والدین نسبت به رابطه جنسی و تجویز آن صرفاً برای تولید مثل و نه لذت‌طلبی، بازدارنده‌های شدید جنسی را در پی خواهد داشت. در این بین زنان به دلیل تربیت محدودکننده و بازخوردهای بازدارنده شده و یا تحریف‌شده والدین نسبت به فعالیت جنسی و فقدان آموزش کافی در این زمینه، همچنین به دلیل ترس، اضطراب و ... تمایل به روابط جنسی نداشتند. در پژوهشی (۲) نشان داده شد که ادراک فرد از نوع و نحوه ازدواج والدین می‌تواند بر رضایت زناشویی وی تاثیر بگذارد. تحقیق دیگری نیز نشان داده که تاثیر افکار و نگرش خانواده مبدأ به ازدواج و روابط زناشویی بر روابط بعدی فرزندان در ازدواج شایان توجه است (۳۶).

در بعد جنبه‌های روان‌شناختی و درون فردی، نتایج به دست آمده نشان داد عوامل روان‌شناختی فردی نقش مهمی در پیچیده کردن موقعیت‌ها و بروز مشکلات جنسی دارند تا جایی که می‌توانند موجب اشکال در پاسخ جنسی و اختلال‌های کنشی جنسی گردند. در پژوهشی (۹) عوامل روان‌شناختی به سه دسته عوامل زمینه‌ساز^۲، عوامل آشکارساز^۳ و عوامل نگه‌دارنده^۴ تقسیم شده‌است. عوامل زمینه‌ساز عواملی هستند که شخص را در برابر مشکل جنسی آسیب‌پذیر می‌گردانند. عوامل آشکارساز عواملی هستند که بروز مسائل و مشکلات جنسی را در پی دارند. عوامل نگه‌دارنده (تداوم‌بخش) پاسخ‌های روان‌شناختی به مسأله جنسی، بازخوردها و سایر استرس‌هایی هستند که باعث تداوم مشکل می‌شوند (۹) برای نمونه اگر فرد نسبت به ظاهر و اندام خود احساس خوبی نداشته باشد و از این نظر از اعتماد به نفس پایینی برخوردار باشد، مثلاً احساس کند خیلی چاق است (حتی اگر این‌طور نباشد)، ممکن است نتواند در رابطه جنسی مناسب رفتار کند. داشتن این خودانگاره بد نسبت به بدن یا اندام تناسلی باعث کاهش اعتماد به نفس فرد شده و نگرانی

1 gender

2 underlying factors

3 Revealing factors

4 Preserving factors

و اضطراب او را افزایش می‌دهد. بعد روان‌شناختی این مسأله می‌تواند منجر به کاهش رابطه جنسی زوجین و یا قطع کامل این رابطه شود. یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های (۱۹) و (۲۲) که نشان دادند روابط و عملکرد جنسی زوج با ابعاد و وقایع مختلف زندگی و عوامل روانی، اجتماعی، فرهنگی، پزشکی، جسمی و درون فردی گوناگونی مرتبط است، همسو می‌باشد. همچنین این تحقیق با نتایج تحقیقی (۱۸) که نشان دادند عزت نفس جنسی از مقوله‌های مهم و تاثیرگذار در رابطه جنسی و رضایت جنسی زوجین است، همسو می‌باشد. نتایج پژوهشی (۱۳) نشان داد که شاخص توده بدنی در زنان، تنها عامل تعیین‌کننده عملکرد و اعتماد به نفس جنسی آن‌ها نیست و سایر عوامل مؤثر دیگر نیز از جمله عوامل درون‌روانی، درون فردی، بین فردی و سناریوهای فرهنگی نیز تاثیرگذارند، لذا از این حیث با یافته‌های پژوهش حاضر همسو می‌باشد. بررسی‌ها نشان می‌دهند که افراد ناراضی از ظاهر بدنی خود، تمایل بیشتری به کناره‌گیری و اجتناب از رابطه جنسی دارند. یافته تحقیق حاضر با تحقیقی که (۹) دریافتند که ارتباط معنی‌داری بین سه گروه شاخص توده بدنی و حوزه‌های عملکرد جنسی زنان وجود ندارد، همسو نمی‌باشد.

محدودیت‌های پژوهش

در این پژوهش به دلیل گستردگی کار، اختلال‌ها یا آسیب‌های شخصیتی، روانی و جنسی زنان و مردان به‌طور جداگانه مورد بررسی قرار نگرفت.

این پژوهش بر روی زوجین بصورت مشترک انجام شده و عوامل جدایی جنسی مشترک بین هر دو زوج است نه به‌صورت اختصاصی بین زن و مرد.

این پژوهش بر روی زوجین دارای طلاق جنسی در شهر اصفهان اجرا شده و لازم است در تعمیم‌دهی نتایج آن به دیگر جوامع بویژه سایر گروه‌های قومیتی و فرهنگی احتیاط به عمل آید.

شرم و حیای مشارکت‌کنندگان برای صحبت در مورد موضوع تحقیق به دلیل شرایط فرهنگی، سنتی و مذهبی اجتماع نیز از محدودیت‌های این پژوهش محسوب می‌شد.

لذا پیشنهاد می‌شود پژوهش‌هایی با چهارچوبی مشابه بر روی سایر ویژگی‌ها اعم از شخصیتی و جنسی تاثیرگذار در زوجین اجرا شود. همچنین، پیشنهاد می‌شود در پژوهش جدیدی به بررسی عوامل طلاق جنسی از دید زن و مرد به صورت جداگانه پرداخته شود. با ارائه نتایج این پژوهش در کارگاه‌های آموزشی ویژه زوجین و ارائه و بیان عواملی که باعث بروز طلاق جنسی می‌شوند، به افراد آموزش‌های لازم ارائه شود که از ایجاد طلاق جنسی جلوگیری شود.

سپاسگزاری

پژوهشگران بر خود لازم می‌دانند بدین‌وسیله از همه زن و شوهرهای شرکت‌کننده در این پژوهش تشکر کنند.

«بنا بر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هر گونه تعارض منافع بوده‌است.»

References

- Abazeri, M and Barati, A, Hajar (1396). The mediating role of emotional divorce in the relationship between sexual divorce and psychological divorce in couples on the verge of divorce. *Contemporary Psychology*, 1396, 12, (special issue), 35 -38. <https://civilica.com/doc/732451/>. Persian
- Alder, J B. Yorgason, Jonathan G. Sandberg & Stephanie, D. (2017). Perceptions of Parents' Marriage Predicting Marital Satisfaction: The Moderating Role of Attachment Behaviors, *Journal of Couple & Relationship Therapy*, DOI: 10. 1080 / 15332691 . 2017.1372834
- Ali Akbari Dehkordi, M. Heidari Nasab, L., and Kiqbadi, Sh.(1392). The relationship between sexual function and marital adjustment in married women. *Clinical Psychology and Personality (Behavior Scholar)*, 20 (8), 87-98. <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?ID=208881>. Persian
- Amato, P. (2010). Research on divorce: Continuing trends and new development. *Journal of marriage and family* ,72(3):650-666. [https://www.scirp.org/\(S\(i43dyn45teexjx455qlt3d2q\)\)/reference/referenc espapers.aspx?referenceid=1551799](https://www.scirp.org/(S(i43dyn45teexjx455qlt3d2q))/reference/referenc espapers.aspx?referenceid=1551799)
- Bastani, S, Golzari, M and Roshani, Sh.(1390).Consequences of emotional divorce and coping strategies. *Family Studies*, 7 (26), 241-257. <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=151784>. Persian
- Brito,J.(2018). What Are the Effects of Not Having Sex for a Long Time — or Ever?. <https://www.healthline.com/reviewers/janet-brito>
- De Silva,P.(1995). Sexual dysfunction. In S.J.E. Lindsay and G.E.Powell (Eds.). *The handbook of clinical and adult psychology*,(2nd ed.).New York: Routledge. (p.p.199-288).
- Donovan Mauer, E. (2019). Are Sexless Marriage More Common Than We Think?. From Youre tango.com. <https://www.thehealthy.com/family/relationships/are-sexless-marriages-more-common-than-we-think/>
- Faridi H, Najar S, Javadnoori M. The relationship between body mass index and women sexual function. *Iran J Obstet Gynecol Infertil* 2013; 16(74): 20-28. [In Persian]. https://ijogi.mums.ac.ir/article_1990.html?lang=en. Doi 10.22038/IJOGI.2013.1990
- Funding for this project was provided by the United States Department of Health Services, Administration for Children and Families, Grant 90-FE-0123.(2018). <https://www.hhs.gov/>
- Gerald,M.,& Scholl,M.D.(1988).Prognostic variables in treating vaginismus. *American Journal of Obstetrics and Gynecology*, 27, 231-235. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/2899311/>

- Göçmez SS, Utkan T, Ulak G, et al. Effects of long-term treatment with fluoxetine and venlafaxine on rat isolated vas deferens. *Auton Autacoid Pharmacol* 2010 Jul; 30 (3): 197-202. doi: 10.1111/j.1474-8673.2010.00456.x.
- Hejabi-Haghighi N, Atashpour H, Molaeinezhad M. The Relationship of Sexual Function and Sexual Self-Esteem among the Women of Reproductive Age Based on Body Mass Index. *J Isfahan Med Sch* 2018; 35(455): 1605-13. http://jims.mui.ac.ir/article_15418.html?lang=fa
- Hooman, H Al (1385). A practical guide to qualitative research. Tehran: Samt Publications. <https://samta.samt.ac.ir/content/9960/>. Persian
- Jaberi, P. Mehrabi, F. Mehryar, A H. (1999). Cognitive-behavioral methods in the treatment of women with sexual phobia. *Quarterly Journal of Thought and Behavior*. Fifth Year, No. 1 and 2, 79-90. <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?ID=31087>. Persian
- Jarara, J and Ahmadi, R. (1387). Therapeutic Relationship between Couples and Family, Tehran: Culture Growth. <https://www.gisoom.com/book/1597722/>. Persian
- Kaplan, H.S. (1974). The new sex therapy: Active treatment of sexual dysfunction, New York: Brunner/Mazel. <https://doi.org/10.4324/9780203727317>
- Karami, J, Shelani, B and Hoveizi, N. (1396). Correlation of sexual self-esteem and sexual dysfunction with marital satisfaction in nurses of Kermanshah hospitals. *Journal of Qom University of Medical Sciences*, Volume 11, Number 9, pp. 93-86. <http://journal.muq.ac.ir/article-1-995-fa.html>. Persian
- Lutfey KE, Link CL, Rosen RC, Wiegel M, McKinlay JB. Prevalence and correlates of sexual activity and function in women: Results from the Boston Area Community Health (BACH) Survey. *Arch Sex Behav* 2009; 38(4):514-27. DOI: 10.1007/s10508-007-9290-0
- Maier U, Koinig G. Andrological findings in young patients under long-term antidepressive therapy with clomipramine. *Psychopharmacol (Berl)* 1994 Nov; 116 (3): 357-9. DOI: 10.1007/BF02245340
- Masoumi, S. Rezaian, H and Hosseinian, S. (1396). Predicting sexual satisfaction based on couples' communication patterns. *Journal of Women and Family Scientific Studies*, Volume 5, Number 1 (9), pp. 101-97. DOI: 10.22051/JWFS.2017.10686.1179. Persian
- Mitchell KR, Mercer CH, Ploubidis GB, Jones KG, Datta J, Field N, et al. (2013). Sexual function in Britain: Findings from the third National Survey of Sexual Attitudes and Lifestyles (Natsal-3). *Lancet* 2013; 382(9907): 1817-29. doi: 10.1016/S0140-6736(13)62366-1.

- Mohammadpour, A. (1388). Qualitative data analysis: Procedures and models. *Journal of Anthropology*, Volume 2, Year 1, Issue 10, Tehran: Iranian Anthropological Association, pp. 160-127. <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?ID=100471>. Persian
- Mohammadpour, A. (1389). Qualitative research projects: paradigm principles and technical methods. *Iranian Journal of Social Studies*, 4 (2), 141-106. <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?ID=187144>. Persian
- Mohammadsadegh A. Kalantar-Kosheh, SM. Naeimi E.(2018). The Experience of Sexual Problems in Women Seeking Divorce and Women Satisfied with their Marriage: A Qualitative Study. *J Qual Res Health Sci*; 7(1): 35-47. <http://eprints.kmu.ac.ir/28195/1/jqr.ir-v7n1p35-fa.pdf>. Persian
- Momeni,Kh. Azadifard,S.(1396). Relationship between sexual knowledge and attitude and communication beliefs with emotional divorce. *Bi-Quarterly Journal of Pathology, Counseling and Family Enrichment*, 1 (2), pp. 45-34. <http://ensani.ir/file/download/article/20170219063549-10101-11.pdf>. Persian
- Mousavi, SF. (1391). Explaining the dimensions of the phenomenon of emotional divorce in Iranian families. *Shiite Women*, 29, 71 - 95. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1225436/> Persian.
- Navid, N. (1382). Treatment of colds and sexual apathy in women. Mashhad: Rahyan Sabz Publishing Institute. <https://www.gisoom.com/book/1440554/>. Persian
- Parvin, S. Davari, M and Mohammadi, F. (2012). Sociological factors affecting emotional divorce among Tehran families. *Strategic Studies of Women*, 14 (56), 119- 154. <https://www.sid.ir/fa/journal/View Paper.aspx?id=201209>. Persian
- Qolizadeh, A. Bankipour Fard, AH and Masoudinia, Z. (2015). Qualitative study of the experiences of divorced men and women from the cultural factors underlying divorce. *Journal of Humanities*, University of Isfahan. Volume 26, Number 1 (57), pp. 64-39. <https://jas.ui.ac.ir/article/18387.html> Persian.
- Rahmani, A. Merghati Khoei E. Sadeghi, N. Allahgholi L. (1390). The Relationship between Sexual Satisfaction and Marital Life Satisfaction, *Iranian Journal of Nursing*, Volume 24, Number 70, pp. 90-82. <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?ID=150374>. Persian
- Ramezani Tehrani,f Farahmand,M. Mehrabi,Y. Malek Afzali, H. Abedini,M. (2012). Sexual disorders and its effective factors: A population-based study among women living in urban areas of four provinces of the country.

- Eleventh Year Monitoring Quarterly, No. 6, December 26, pp. 1-4. <http://payeshjournal.ir/article-1-407-fa.html>. Persian
- Slosarz WJ.(2000).Relationship between lifestyle and factors affecting sexual life. *J Sexual and Relationship Therapy*;15(2): 367-80. <https://doi.org/10.1080/713697442>
- Soltani Mohammadi, M. (1380). Evaluation of the effectiveness of cognitive-behavioral methods in the treatment of men with premature ejaculation. Thesis for the Master of Clinical Psychology course. Iran University of Medical Sciences and Health Services. Tehran Psychiatric Institute. <https://civilica.com/doc/1302303/> Persian.
- Spence,S.H .(2013). *Psychosexual therapy: A cognitive-behavioural approach*.
- Stride, C. B., Gardner, S., Catley, N., & Thomas, F. (2015). “Mplus code for the mediation, moderation, and moderated mediation model templates from Andrew Hayes” *PROCESS analysis examples*’. Retrieved October 11, 2016, from <http://www.offbeat.group.shef.ac.uk/FIO/mplusmedmod>.
- Tsuji, R. (2018). Sexless Marriage in Japan as Women’s Political Resistance. *Feminist Encounters: A Journal of Critical Studies in Culture and Politics*, 2(2), 22. <https://doi.org/10.20897/femenc/3890>
- Watson,L.(2019). Show Notes for Autopsy of a Sexless Marriage. <https://www.foreplayrst.com/2019/07/05/show-notes-for-autopsy-of-a-sexless-marriage>.
- Zargooshi,J.(2000).Unconsummated marriage: clarification of etiology;treatment with intracorporeal injection. *British Journal Urology International*, 86,75-79. DOI: 10.1046/j.1464-410x.2000.00727.x. Persian

Analysis of sexual divorce in Isfahani couples*Hadiseh Khaksar¹**MohammadMasoud Dayariyan²**Ozra Etemadi³**Ronak Eshghi⁴***Abstract**

The present study was carried out with the aim of analyzing sexual divorce in Isfahani couples as one of the types of hidden divorces. The statistical population included all couples who referred to family counseling centers in Isfahan in 2020 and 2021. Sampling was done in a targeted way on 20 couples. The design of the current research was qualitative using the foundation data method. Qualitative data were collected using the triangulation method of psychological texts, interviews with experts, and semi-structured interviews with couples who had not had sex for at least six months. The method of coding and thematic analysis was used to analyze the data. The findings of the research in the field of analysis of sexual divorce of couples included 73 subthemes, which were classified into 7 main themes as follows: Communication factors, sexual information and knowledge, psychological effects of physical diseases, emotions, ineffective substitutes, the original family environment and psychological aspects of the individual. The results of this study have well explained the concept of sexual divorce from the perspective of couples. The remarkable point resulting from the findings of this study is that the phenomenon of sexual divorce of couples is not formed in a vacuum, but in addition to interpersonal and intrapersonal factors, psychological, social and cultural contexts also affect the process and its consequences the lack of emotional and physical intimacy and the lack of awareness of the ability to solve conflicts in the common life can also be the main reasons for sexual divorce, Therefore, identifying the nature of the phenomenon of sexual divorce and the effective factors in its creation as a traumatic and hidden phenomenon that can lead to the official divorce of couples over time, provides a basis for

1 PhD student of Counseling, Department of Counseling, Faculty of Humanities, Khomeinishahr Branch, Islamic Azad University, Khomeinishahr, Isfahan, Iran. Hadiseh.khaksar@iaukhsh.ac.ir

2 Assistant Professor of Counseling, Department of Counseling, Faculty of Humanities, Khomeinishahr Branch, Islamic Azad University, Khomeinishahr, Isfahan, Iran. (Corresponding Author) dayariyan@iaukhsh.ac.ir

3 Associate Professor of Counseling, Department of Counseling, Faculty of Humanities, Khomeinishahr Branch, Islamic Azad University, Khomeinishahr, Isfahan, Iran. O.etamadi@edu.ui.ac.ir

4 Lecturer Of Counseling, Department of Counseling, Faculty of Humanities, Khomeinishahr Branch, Islamic Azad University, Khomeinishahr, Isfahan, Iran.

developing the necessary interventions to prevent and reduce divorce in the future years

Key words: divorce, Sexual divorce, analysis